

NOWOŚCI W PRAWIE OŚWIATOWYM

Stan na 31 lipca 2007 roku

Bogusław Tundzios

1. Ukazało się (Dz. U. z 2007 r. Nr 86, poz. 575) ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 24 kwietnia 2007 r. w sprawie szczególnych warunków dofinansowania programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2007 r., warunków, jakie muszą spełniać te programy, podmiotów dokonujących oceny programów oraz sposobu i trybu wyboru programów, którym zostanie udzielone dofinansowanie, będące aktem wykonawczym do art. 90u ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Reguluje ono szczegółowe rozwiązania związane z rządowym programem, ustanowionym uchwałą nr 70/2007 Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 2007 r. w sprawie rządowego programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2007 r. „Aktywizacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych”.

Projektodawcami i realizatorami programów wyrównywania szans edukacyjnych mogą być jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Program ma koncentrować się na podwyższaniu jakości funkcjonowania systemu oświaty przez wprowadzenie rozwiązań zwiększających efektywność kształcenia i wychowania oraz dostosowujących kształcenie do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy, a także na wdrożeniu nowego modelu pracy z uczniem, skoncentrowanego na wyrównywaniu szans edukacyjnych, podnoszeniu kompetencji kluczowych i zdolności umożliwiających podjęcie zatrudnienia w przyszłości oraz zapobieganiu przerwania realizacji obowiązku szkolnego lub obowiąz-

ku nauki i ukończenia edukacji na niższym poziomie kształcenia, a także możliwości zagospodarowania czasu wolnego uczniów w okresie ferii letnich.

Program musi uwzględniać funkcję wychowawczą, w szczególności polegającą na wspieraniu:

- 1) odpowiedzialności w podejmowanych działaniach;
- 2) inicjatyw uczniów;
- 3) współpracy nauczycieli z uczniami, rodzicami oraz środowiskiem lokalnym;
- 4) rozwoju empatii i dialogu;
- 5) pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i podejmowaniu wspólnych inicjatyw wychowawczych.

Program określa:

- 1) cel;
- 2) zasięg;
- 3) formę realizacji;
- 4) przewidywaną skuteczność;
- 5) liczbę i strukturę odbiorców;
- 6) realizatorów.

Wojewoda ogłasza konkurs na regionalne lub lokalne programy spełniające powyższe warunki oraz zgodne z założeniami rządowego programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2007 r. „Aktywizacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych”.

Wniosek o dofinansowanie programu zawiera:

- 1) pełną nazwę i adres podmiotu ubiegającego się o dofinansowanie programu;

- 2) nazwę programu;
- 3) numer w Krajowym Rejestrze Sądowym lub w innym rejestrze, w przypadku podmiotu niebędącego jednostką samorządu terytorialnego;
- 4) informację o zgodności przedstawionego programu z przedmiotem działalności statutowej podmiotu ubiegającego się o dofinansowanie programu;
- 5) termin realizacji programu;
- 6) miejsce realizacji programu;
- 7) zasięg programu;
- 8) formę realizacji programu;
- 9) opis, cel i uzasadnienie programu;
- 10) zakres podejmowanych działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- 11) informację o innych programach pomocy realizowanych na rzecz dzieci i młodzieży;
- 12) informację o współrealizatorach programu;
- 13) harmonogram realizacji programu;
- 14) kalkulację kosztów ze wskazaniem:
 - a) wysokości środków własnych,
 - b) źródeł finansowania,
 - c) wysokości dofinansowania, o jaką ubiega się podmiot,
 - d) struktury dochodów i wydatków;
- 15) informację o zgodności programu z regionalną lub lokalną polityką edukacyjną.

Wojewoda:

- 1) powołuje zespół do oceny wniosków, który przygotowuje listę programów, wraz z wysokością przyznanego dofinansowania na każdy program, uwzględniając wielkość środków przekazanych wojewodzie na dofinansowanie programów (w ramach limitu środków dla danego województwa);
- 2) ogłasza listę realizatorów, którzy otrzymają dofinansowanie, wraz z wysokością przyznanego dofinansowania na każdy program.

Podmiot, któremu przyznano dofinansowanie, podaje do publicznej wiadomości zakres przewidzianych w programie świadczeń edukacyjnych dla uczniów oraz warunki uczestnictwa w programie.

Dofinansowanie na realizację programów przyznaje wojewoda w formie dotacji.

2. Opublikowana została USTAWA z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2007 r. Nr 102, poz. 689). Reguluje ona zatrudnianie nauczycieli w zespołach szkół. Zmiany w Kartcie

Nauczyciela wchodzi w życie z dniem 1 września 2007 r. Zmiany dotyczą m.in. art. 10 ust. 1:

- 1) Stosunek pracy z nauczycielem nawiązuje się w szkole, a w przypadku powołania zespołu szkół jako odrębnej jednostki organizacyjnej – w zespole szkół na podstawie umowy o pracę lub mianowania; w art. 14 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje ust. 2 w brzmieniu:
- 2) W przypadku zatrudnienia w zespole szkół, akt mianowania i umowa o pracę powinny określać także typy (rodzaje) szkół w zespole, w których pracuje nauczyciel.
3. USTAWA z dnia 15 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 115 poz. 791) wprowadza zmianę brzmienia art. 17 USTAWY z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty:

Obowiązkiem gminy jest:

- 1) zapewnienie uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym – także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21. roku życia;
- 2) zapewnienie dzieciom i młodzieży, upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka umożliwiającego tym dzieciom i młodzieży realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia;
- 3) zwrot kosztów przejazdu ww. uczniów oraz ich opiekunów do szkoły lub ośrodka na zasadach określonych w umowie zawartej między wójtem, burmistrzem, prezydentem miasta i rodzicami, opiekunami lub opiekunami prawnymi ucznia.
4. Z kolei USTAWA z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 818) dokonuje zmiany art. 94a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (dotyczy osób niebędących obywatelami polskimi).
5. Ministerstwo Edukacji Narodowej udostępniło dokument „Program prac legislacyjnych 2007”.

Zawiera on wykaz kilkudziesięciu aktów wykonawczych, które resort **przygotowuje do publikacji w bieżącym roku**. Pozwala to na analizę zamierzeń MEN i przygotowanie się do „nowego”. Poniżej sygnalizuję niektóre z projektów wraz z ministerialnymi informacjami (niekiedy bardzo lakonicznymi) o zakresie zmian. Akty prawne już opublikowane sukcesywnie omawiamy lub sygnalizujemy w kolejnych numerach „Meritum”.

AWANS ZAWODOWY

1. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ w sprawie powoływania i trybu pracy Kapituły do Spraw Profesorów Oświaty, kryteriów oceny dorobku zawodowego nauczycieli oraz trybu składania wniosków o nadanie tytułu honorowego profesora oświaty – przygotowanie podstaw prawnych i organizacyjnych dla działania kapituły wnioskującej o nadanie tytułu honorowego profesora oświaty oraz określanie trybu pracy kapituły. Wskazanie kryteriów oceny dorobku zawodowego nauczycieli oraz trybu składania wniosków o nadanie tytułu profesora oświaty.
2. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli – projekt I: usprawnienie prac komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o wyższy stopień awansu zawodowego poprzez zmianę sposobu dokumentowania postępowań awansowych; projekt II: – uszczegółowienie wymagań niezbędnych do uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły.

BHP

3. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach – doprecyzowanie procedur związanych z wypadkami dzieci w szkołach, ustalenie limitów powierzchni przestrzennej na jednego ucznia w szkole, sprecyzowanie zasad opieki oraz organizacji imprez w szkole pod względem bezpieczeństwa uczniów.

WYPOCZYNEK DZIECI I MŁODZIEŻY

4. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organi-

zatorzy wypoczynku dla dzieci i młodzieży, a także zasad jego organizowania i nadzorowania – dostosowanie rozporządzenia do zmian zachodzących w gospodarce kraju. Modyfikacja programów kursów przygotowawczych oraz systemu egzaminowania kandydatów na kierowników i wychowawców placówek wypoczynku dzieci i młodzieży.

5. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobów organizowania przez przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki – wprowadzenie przepisów dotyczących wycieczek edukacyjnych.

KWALIFIKACJE

6. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli – nie planuje się wprowadzenia rozwiązań różniących się co do istoty od obecnych regulacji, z tym że rozporządzenie nie będzie już zawierało dotychczasowego rozwiązania polegającego na uznawaniu kwalifikacji w oparciu o pojęcie „kierunku zbliżonego”.

OCENA PRACY NAUCZYCIELA

7. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego -uszczegółowienie kryteriów dokonywania oceny pracy nauczyciela oraz dyrektora szkoły w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły.
8. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego – określenie składu i właściwości komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli, zasad i trybu ich powoływania, wyznaczania składów orzekających, powoływania rzeczników dyscyplinarnych i obrońców oraz trybu postępowania dyscyplinarnego i wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia.

NAGRODY

9. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ w sprawie trybu i kryteriów przyznawania nagród dla nauczycieli za ich osiągnięcia.

nięcia dydaktyczno-wychowawcze – ujednoczenie trybu i kryteriów przyznawania nagród ministra, kuratora oświaty oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze, odstąpienie od przyznawania nagród ministra I i II stopnia na rzecz jednej nagrody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

PODSTAWA PROGRAMOWA

10. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół – zmiana podstawy programowej matematyki na wszystkich etapach edukacyjnych, w tym treści matematycznych w wychowaniu przedszkolnym. Ustalenie podstawy programowej filozofii w zakresie podstawowym i rozszerzonym oraz uzupełnienie o podstawę programową informatyki w zakresie podstawowym i zmiana podstawy programowej informatyki w zakresie rozszerzonym, w szkołach ponadgimnazjalnych, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości. Uzupełnienie podstawy programowej kształcenia zintegrowanego o zadania związane z nauką języka obcego. Zmiana podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół w zakresie samodzielnego i bezpiecznego poruszania się po drogach publicznych. (Konsekwentnie zmianie ulegnie także rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów).

PROGRAMY

11. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia – modyfikacja zasad i warunków dopuszczania do użytku szkolnego programów nauczania i podręczników.

STANDARDY WYMAGAŃ

12. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe – dostosowanie standardów wymagań egzaminacyjnych do zmian w podstawach programowych kształcenia w zawodach.

RAMOWE PLANY NAUCZANIA

13. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych – wyodrębnienie w ramowych planach nauczania godzin zajęć edukacyjnych wychowanie do życia w rodzinie
14. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego – zmiana warunków wyrażania zgody na udział w zajęciach edukacyjnych wychowania do życia w rodzinie oraz przywrócenie odpowiedniego zapisu na świadectwach szkolnych.

DOKUMENTACJA PRZEBIEGU NAUCZANIA

15. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji – dostosowanie przepisów rozporządzenia do obecnego brzmienia art. 14 ust. 3 ustawy o systemie oświaty (obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne). Stworzenie publicznym przedszkolom, szkołom i placówkom możliwości prowadzenia elektronicznej dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej.

SIO

16. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu danych w bazach danych oświatowych, zakresu danych identyfikujących podmioty prowadzące bazy danych oświatowych, terminów przekazywania danych między bazami danych oświatowych oraz wzorów wydruków zestawień zbiorczych – zmiana terminów przekazywania danych; zakres danych przekazywanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne; rozszerzenie zakresu danych dotyczących przystosowania szkoły do potrzeb osób niepełnosprawnych; zmiany dotyczące pomocy materialnej dla uczniów oraz danych o nauczycielach.

ŚWIADECTWA

17. **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, sposobu dokonywania ich sprostowań i wydawania duplikatów, a także zasad legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą oraz zasad odpłatności za wykonywanie tych czynności – umożliwienie kuratorom oświaty wydawania świadectw dojrzałości. Uszczegółowienie przepisów dotyczących poziomu nauczania języka obcego jako drugiego języka wykładowego oraz przepisów dotyczących szczególnych osiągnięć ucznia (zawężenie do osiągnięć szkolnych).

DYREKTOR SZKOŁY

18. **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** zmieniające rozporządzenie w sprawie regulaminu konkursu na stanowisko dyrektora szkoły lub placówki i trybu pracy komisji konkursowej – wskazanie aktualnej podstawy prawnej w oświadczeniu składanym przez kandydata na stanowisko dyrektora szkoły, potwierdzającym, iż nie był on karany zakazem pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.
19. **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać osoba zajmująca stanowisko dyrektora oraz inne stanowisko kierownicze, w poszczególnych typach szkół i placówek – wskazanie aktualnej podstawy prawnej w wymaganiach do zajmowania stanowiska dyrektora szkoły w zakresie niekaralności zakazem pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.

WARUNKI PRACY SZKOŁY

20. **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** w sprawie określenia podstawowych warunków niezbędnych do realizacji przez szkoły i nauczycieli zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych – określenie podstawowych warunków niezbędnych do realizacji przez szkoły i nauczycieli podstawowych zadań przypisanych szkołom.

POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

21. **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** zmieniające rozporządzenie w sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub

indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży oraz wydawania opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, a także szczegółowych zasad kierowania do kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania – uzupełnienie wzorów dokumentów wymaganych do kierowania dzieci i młodzieży do kształcenia specjalnego.

22. **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych – doprecyzowanie zadań diagnostyczno-terapeutycznych realizowanych przez poradnie oraz włączenie ich, w większym niż dotychczas zakresie, w pomoc szkole przy organizacji zadań z zakresu poradnictwa edukacyjno-zawodowego i wsparcia szkoły w pracy z uczniem zagrożonym niedostosowaniem społecznym.
23. **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach – wprowadzenie podstaw do współpracy nauczycieli i specjalistów zatrudnionych w szkole przy opracowywaniu indywidualnych programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie.

PLACÓWKI DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

24. **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli – określenie zadań, które mogą być realizowane wyłącznie przez placówki doskonalenia posiadające akredytację oraz publiczne placówki doskonalenia prowadzone przez Ministra Edukacji Narodowej. Zniesienie możliwości uruchamiania przez placówki doskonalenia nauczycieli kursów kwalifikacyjnych przygotowujących nauczycieli do pracy edukatorskiej. W pozostałym zakresie upoważnienia nie przewiduje się co do istoty nowych rozwiązań w porównaniu z rozwiązaniami dotychczasowymi.

OWW

25. **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ** zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów placówek publicznych – projekt powołania nowej placówki o nazwie Ośrodek Wsparcia Wychowawczego. Wprowadzenie ramowego statutu nowego typu placówki.

Pełny tekst dokumentu można znaleźć pod adresem internetowym http://bip.men.gov.pl/prace_legislacyjne/prace_legislacyjne.php

6. Ukazują się również akty prawne, będące konsekwencją znanych z mediów propozycji Ministra Edukacji.

a) W Dz. U. z 9 lipca 2007 r. Nr 123, poz. 853 dostępny jest tekst ROZPORZĄDZENIA w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, zmieniające kanon lektur obowiązkowych (m.in. bez utworów Witolda Gombrowicza)¹.

b) Również gotowy i zaakceptowany jest już PROJEKT UCHWAŁY RADY MINISTRÓW w sprawie rządowego programu wspierania w latach 2007-2009 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w publicznych szkołach i placówkach „Monitoring wizyjny w szkołach i placówkach”. Przygotowane jest też stosowne rozporządzenie wykonawcze do art. 90u ust. 4 pkt 5 ustawy o systemie oświaty (ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW w sprawie form i zakresu finansowego wspierania organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w publicznych szkołach i placówkach). Organy prowadzące będą mogły otrzymywać dotacje na zakup, instalację oraz modernizację w szkołach i placówkach zestawów do monitoringu wizyjnego.

c) Ponadto, w nawiązaniu do zmian ustawy o systemie oświaty z 11 kwietnia 2007, w dniu 20 czerwca br. Rada Ministrów przyjęła Rządowy program dofinansowania zakupu podręczników i jednolitych strojów. Przygotowane są już odpowiednie akty prawne:

– UCHWAŁA RADY MINISTRÓW w sprawie rządowego programu pomocy uczniom w 2007 r. „Dofinansowanie zakupu podręczników dla dzieci rozpoczynających roczne przygotowanie przedszkolne lub naukę w klasach I-III szkoły podstawowej i w klasach I-III ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia oraz

dofinansowanie zakupu jednolitego stroju dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów”².

- Rządowy program pomocy uczniom w 2007 r. „Dofinansowanie zakupu podręczników dla dzieci rozpoczynających roczne przygotowanie przedszkolne lub naukę w klasach I-III szkoły podstawowej i w klasach I-III ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia oraz dofinansowanie zakupu jednolitego stroju dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów”.
- ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej dzieciom i uczniom na zakup podręczników i zakup jednolitego stroju³.

Pomoc na zakup podręczników nie może przekroczyć kwoty:

- a) 70 zł – dla ucznia rozpoczynającego roczne przygotowanie przedszkolne;
- b) 130 zł – dla ucznia klasy I szkoły podstawowej oraz ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia;
- c) 150 zł – dla ucznia klasy II szkoły podstawowej oraz ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia;
- d) 170 zł – dla ucznia klasy III szkoły podstawowej oraz ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia; zaś na jednolity strój wynosi 50 zł dla ucznia.

Łącznie na realizację powyższego programu przeznaczają się z budżetu państwa kwotę 120 mln złotych.

d) Przygotowywana jest również nowelizacja ustawy o systemie oświaty polegająca na wprowadzenia zapisu o ochronie uczniów przed treściami zagrażającymi ich prawidłowemu rozwojowi psychicznemu i moralnemu, w szczególności przed treściami:

- 1) propagującymi brutalność, przemoc, nienawiść i dyskryminację;
- 2) pornograficznymi;
- 3) propagującymi zachowania naruszające normy obyczajowe;
- 4) godzącymi w zasadę ochrony małżeństwa i rodziny, w tym poprzez propagowanie homoseksualizmu.

e) Także niedawno wydane, obowiązujące od 1 września 2007 r., ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy

¹ 24 lipca Rada Ministrów - na wniosek premiera - uchyliła rozporządzenie dotyczące kanonu lektur szkolnych (Dz. U. z 31 lipca 2007 r. Nr 136, poz. 960). Obowiązywać więc będzie dotychczasowy zestaw lektur.

² Uchwała Rady Ministrów Nr 116/2007 z 2 lipca 2007 r.

³ Dz. U. z 5 lipca 2007 r. Nr 120, poz. 819.

oraz przeprowadzania sprawdzianu i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562) doczekało się pierwszej nowelizacji, polegającej na obowiązku wliczania do średniej ocen ucznia również ocen z dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz oceny z zajęć religii/etyki⁴.

7. Interesujące orzeczenia, wyroki, interpretacje (na podstawie prasy oraz prawnych serwisów internetowych):

- a) ograniczenie dopłat z ZFŚS tylko do wypoczynku w kraju jest niezgodne z konstytucją – 28 marca 2007 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Trybunał orzekł, że art. 2 pkt 1 oraz art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w zakresie, w jakim przepisy te uniemożliwiają pracownikom skorzystanie z usług świadczonych przez pracodawcę na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej i sportowo-rekreacyjnej, jeśli są one świadczone poza terenem kraju, jest niezgodny z art. 32 w związku z art. 2 Konstytucji. Zgodnie z wyrokiem (K 40/04, źródło: www.trybunal.gov.pl).
- b) nauczyciel może być zatrudniony jednocześnie w tej samej szkole na podstawie mianowania i na podstawie umowy o pracę, w tym na czas określony – wyrok Sądu Najwyższego dotyczy konkretnego przypadku nauczycielki. Z uzasadnienia wynika m. in., że Karta Nauczyciela nadaje mianowaniu dwojakie znaczenie: podstawy nawiązania stosunku pracy oraz jednego ze stopni awansu zawodowego. Stopnie awansu nie łączą się bezpośrednio z podstawą nawiązania stosunku pracy. Potwierdzają osiągnięcie przez nauczyciela określonego poziomu kwalifikacji. Karta Nauczyciela bowiem wyraźnie dopuszcza w art. 10 ust. 4 zawarcie z nauczycielem, także mianowanym, w określonych sytuacjach (tu konieczność zastępstwa) umowy na czas określony (sygn. II PK 148/06).
- c) nauczycielom, którzy w dniu wolnym od pracy realizują zajęcia dydaktyczne, a nie otrzymują za ten dzień innego dnia wolnego, przysługuje odrębne wynagrodzenie za każdą godzinę pracy, obliczane jak za godzinę ponadwymiarową (rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody podlaskiego, który stwierdził nieważność § 13 ust. 7 załącznika do uchwały Rady

Gminy Nowy Dwór w sprawie regulaminu wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez Gminę Nowy Dwór (sygn. akt NK.BG.II.0911 – 46/07).

- d) urlop wychowawczy nie będzie liczony jak praca w szczególnych warunkach w stażu wymaganym do emerytury nauczycielskiej – SN uznał, że wielokrotne zmiany art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela mogą mieć znaczenie dla wykładni tego przepisu. O ile wcześniej posługiwał się on terminem „zatrudnienie”, o tyle w obecnym brzmieniu posługuje się sformułowaniem „wykonywanie pracy”. SN zwrócił też uwagę na § 15 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wyraźnie zalicza on nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników spełniających wymienione w tym przepisie przesłanki do kręgu osób „wykonujących prace w szczególnym charakterze” i uprawnionych do nabycia prawa do emerytury na zasadach określonych w § 4 rozporządzenia. Podobnie jak Karta Nauczyciela, rozporządzenie to odróżnia „okres zatrudnienia” od „okresu wykonywania pracy” i zawiera ich legalne definicje. I tak okres zatrudnienia liczony jest łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresu zatrudnienia (§ 3), natomiast okresami pracy jest praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2). SN podkreślił, że podczas urlopu wychowawczego podstawowe prawa i obowiązki stron wynikające ze stosunku pracy są zawieszane, jeżeli przepis wyraźnie nie stanowi inaczej. Okres ten bowiem nie jest, co do zasady, prawnie równoważny ze świadczeniem pracy. Cel urlopu wychowawczego jest więc inny od urlopu macierzyńskiego, zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy z powodu choroby lub urlopu dla poratowania zdrowia. Urlop wychowawczy nie jest okresem niezbędnym do regeneracji sił i dalszej możliwości wykonywania pracy (sygn. akt IUK338/05).
- e) zwolnienie nauczyciela, w przypadku gdy lekarz medycyny pracy uznał go za niezdolnego do wykonywania dotychczasowej pracy – interpretacja PIP: Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz.U. z 2006 r. nr 97, poz. 674 z późn. zm.) w razie wydania przez lekarza przeprowadzającego badanie okresowe lub kontrolne orzeczenia o niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy, stosunek pracy z tym nauczycielem ulega rozwiązaniu. Jak wynika z art.

⁴ Dz. U. Nr 130, poz. 906.

- 28 ust. 1 tej ustawy nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie mianowania, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyny określonej w art. 23 ust. 1 pkt 3 (czyli z powodu niezdolności do wykonywania dotychczasowej pracy), przysługuje odprawa pieniężna w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego ostatnio pobieranego w czasie trwania stosunku pracy – za każdy pełny rok pracy na stanowisku nauczyciela. Wysokość tej odprawy nie może jednak przekroczyć sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Równocześnie przepisy Karty Nauczyciela przewidują możliwość wypłaty odprawy na podstawie art. 87 ust. 1. Jednak przepis ten dotyczy wyłącznie sytuacji, gdy nauczyciel przechodzi na emeryturę. Jeżeli więc powodem rozwiązania stosunku pracy jest niezdolność nauczyciela do wykonywania pracy, to fakt podjęcia przez nauczyciela decyzji o przejściu na emeryturę nie powoduje – w tym przypadku – zmiany trybu rozwiązania stosunku pracy. Tak więc nauczyciel ma prawo do odprawy pieniężnej zgodnie z art. 28 ust. 1 Karty Nauczyciela, natomiast nie przysługuje mu odprawa przewidziana w art. 87 Karty.
- f) zwolnienie nauczyciela mianowanego – uchwała SN z dnia 7 grudnia 2006 r. (sygn. akt I PZP 4/06). W przypadku istnienia podstaw do rozwiązania stosunku pracy z mianowanym nauczycielem z przyczyn wskazanych w art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z zm.) nie stosuje się art. 41 Kodeksu pracy. Szkoła może rozwiązać umowę o pracę z nauczycielem mianowanym z przyczyn organizacyjnych, podczas jego urlopu dla poratowania zdrowia. Oznacza to, że nie przysługują mu gwarancje zatrudnienia wynikające z art. 41 kodeksu pracy, który mówi, że firmie nie wolno nikomu wręczyć wypowiedzenia podczas urlopu. „Artykuł 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela reguluje tym samym zwolnienie nauczyciela z tych powodów w sposób wyczerpujący i zupełny – uzasadniał sędzia Zbigniew Myszka. – Gdyby przyjąć inaczej, szkoły straciłyby jakąkolwiek możliwość elastycznego zarządzania kadrami. Mogą one bowiem wręczać takie wypowiedzenia tylko raz w roku, tak by upłynęły z końcem sierpnia. Jeśli ograniczy się im jeszcze wybór osób do redukcji przez zakaz z art. 41 k.p., to nie będą w stanie na początku następnego roku zapewnić wszystkim nauczycielom pracy”.
- g) inne wyroki z zakresu zatrudniania nauczycieli: – Częściowa likwidacja szkoły, zmiany organizacyjne i zmiany planu nauczania uzasadniają rozwiązanie stosunku pracy na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela tylko wtedy, gdy zadania szkoły wykonywane przez nauczyciela nie podlegają przekazaniu innej placówce oświatowej (wyrok z 2 marca 2005 r.; sygn. I PK 271/04).
- Kryteria, według których dokonuje się wyboru jednego z nauczycieli do zwolnienia z pracy, nie są tożsame z ustawowymi przyczynami wypowiedzenia stosunku pracy nauczycielowi mianowanemu (wyrok z 19 maja 2004 r.; sygn. I PK 608/03).
- Nauczyciel ma prawo do ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w wymiarze proporcjonalnym do okresu pracy w roku kalendarzowym, w którym ustał stosunek pracy, także wtedy gdy w zatrudniającej go szkole są przewidziane ferie (art. 155 § 1 pkt 1 k.p. w związku z art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.). Sąd Najwyższy, uchwała z dnia 10 maja 2006 r. (III PZP 3/2006).
- h) szkoła odpowiada majątkowo za skutki uczniowskiego ekscesu, do którego doszło, gdy nauczycielka zeszła na chwilę z dyżuru – wyrok Sądu Najwyższego (Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych, sygn. II UK 371/03).
- i) organ prowadzący szkołę nie powinien powtórnie powierzyć stanowiska dyrektora szkoły wicedyrektorowi lub innemu nauczycielowi na kolejnych sześć miesięcy – bez względu na okoliczności sprawy i motywy nie wolno przepisu ustawy o systemie oświaty ustalającego granicę czasową (art. 36a ust. 4) interpretować w ten sposób, że dotyczy ona tylko jednego powierzenia obowiązków, które musi zamknąć się w granicach 6 miesięcy. Nie może być tak, że każde powierzenie obowiązków dyrektora szkoły otwiera na nowo kolejny półroczny okres. Jest to termin nieprzekraczalny. Zdaniem Sądu przepisy nie przewidują żadnych od niego odstępstw i nie usprawiedliwiają tego żadne okoliczności (Wyrok NSA, sygn. akt. I OSK 455/06).
- j) uczestnictwo nauczyciela w przeprowadzeniu egzaminu maturalnego stanowi realizację zajęć dydaktycznych w rozumieniu art. 42 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.), a zatem odpłatną pracę, która może być powierzona w celu realizacji programu nauczania w godzinach ponadwymiarowych (art. 35 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela). Uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 22 marca 2007 r. (sygn. akt III PZP 1/07).

Niespójność i nieprecyzyjność prawa oświatowego sprawia, że o interpretacji przepisów muszą wypowiedzieć się sądy. Informacje o orzecznictwie będą się więc od czasu do czasu pojawiać w tym dziale.

Uwaga!

- 1) 10 lipca SEJM RP przegłosował zmiany w ustawie Karta Nauczyciela dotyczące art. 88. Umożliwi to nauczycielom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. zachowanie prawa do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:
 - 1) spełnili warunki do uzyskania emerytury, określone w ust. 1, w ciągu dziewięciu lat od wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm. 2), z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy, oraz
 - 2) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa. W konsekwencji oznacza to, że nauczyciel spełniający powyższe warunki, chcący przejść na wcześniejszą emeryturę, musi do dnia 31 grudnia 2007 r. spełnić warunki dotyczące stażu, tj. posiadania trzydziestoletniego okresu zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze (zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich – dwudziestopięcioletniego okresu zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym), natomiast nie będzie musiał spełnić warunku rozwiązania stosunku pracy do dnia 31 grudnia 2007 r.
- 2) Ukazało się ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. z 11 lipca 2007 r. Nr 124, poz. 860). Zastępuje ono poprzedni wykaz zawodów, obowiązujący od 2004 r.
- 3) Przygotowywana jest kolejna nowelizacja USTAWY o systemie oświaty (projekt z lipca 2007 r.). Jak czytamy w uzasadnieniu: w znacznej części realizuje

przyjęty UCHWAŁĄ nr 28/2007 RADY MINISTRÓW z dnia 6 marca 2007 r. rządowy program poprawy stanu bezpieczeństwa w szkołach i placówkach „Zero tolerancji dla przemocy w szkole”.

Projekt ustawy przewiduje ponadto likwidację liceów profilowanych, zmianę terminu zdawania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w technikach i technikach uzupełniających, zawiera przepisy dotyczące zasad realizowania w polskim systemie kształcenia programów opracowywanych przez Organizację Matury Międzynarodowej (IBO), zmiany w zakresie realizowania obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, zmiany w sprawach wspomagania nauczania m.in. języka polskiego wśród Polaków i Polonii za granicą, a także nie-liczne zmiany o charakterze doprecyzowującym. ■

**Autor jest nauczycielem konsultantem,
kierownikiem Wydziału w Radomiu MSCDN**